

Становище

от доцент д-р Димитър Симеонов Шаламанов, дм

началник Отделение Противоепидемичен контрол и епидемиологичен анализ в Научноприложен център по военна епидемиология и хигиена при Военномедицинска академия София

относно дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в област 7. Здравеопазване и спорт и професионално направление 7.1. Медицина

на тема „Вирусен хепатит С – епидемиологични, социално-демографски, клиничко-лабораторни и вирусологични проучвания“

разработен от д-р Калина Димитрова Терзиева

асистент в Катедра Инфекциозни болести, епидемиология, паразитология и тропическа медицина на Медицински университет Плевен

Настоящото становище е изготвено съгласно Заповед на ректора на Медицински университет Плевен № 995 от 29 март 2022 г. Представеният комплект от материали на хартиен и дигитален носител напълно съответства на изискванията за защита, които са посочени в националното законодателство и съответните нормативни документи на МУ Плевен.

Актуалност на дисертационната тема

Проблемът, на който доктор Терзиева е посветила разработения дисертационен труд, кореспондира пряко с основната теоретична парадигма в съвременната епидемиология на инфекциозните болести – въпросът за биосоциалната същност на епидемичния процес. Разгледаните в труда биологични (в частност вирусологични), клинични и социални аспекти на заболяването Вирусен хепатит С илюстрират сложния и многоаспектен характер в проявлението на тази инфекция в организма на човека и разпространението и в човешкото общество. В този смисъл, от позициите на теоретичната епидемиология може определено да се каже, че темата е актуална от общометодологична гледна точка. Разгледани в концептуален аспект, получените резултати представят в детайли главните моменти на взаимоотношенията на причинителя - хепатитен вирус С на индивидуално ниво (развитие на инфекциозен процес) и на популационно ниво (развитие и поддържане на епидемична ситуация в нашата страна и в глобален план). Те подкрепят основния замисъл на автора – изясняване спецификата на тази инфекциозна болест, която в подчертано преобладаващия си вид протича скрито, и от друга страна - търсене на възможности за оптимизиране на епидемиологичните проучвания в България като елемент на цялостния контрол на заболяването.

Познаване на проблематиката

Представените дисертационен труд и научни публикации свързани с този труд показват много добра научна осведоменост и висока компетентност на докторант Калина Терзиева. Литературният обзор е достатъчен по обем и откроява по убедителен начин всички акценти от клиниката и епидемиологията на заболяването вирусен хепатит С. В тази част на труда максимално подробно е описано значението на инфекцията за съвременното обществено здравеопазване. Целта на разработката е формулирана изчерпателно и в същото време е максимално синтезирана. Задачите – 7 на брой, са насочени от една страна към изясняване на клиничните аспекти на заболяването по традиционните методики и от друга страна към изучаване епидемиологичните особености на тази болест. Сред тях се открояват новите насоки в проучванията върху генетичния профил на вируса по модерните молекулярно-генетични методики. Специално внимание в тази част е отделено на определянето на вирусния товар и на генотипа, респективно на субгенотипа. Интерпретацията на получените данни от проведените лабораторни и епидемиологични проучвания по темата, анализите по набелязаните въпроси, обобщенията въз основа, на които са направени конкретни изводи и дадените препоръки за оптимизиране модела на епидемиологичното проучване на Вирусен хепатит С в страната са на високо ниво. Освен това, те са достатъчно прецизни и професионално ориентирани към действителното състояние на разглежданата чернодробна инфекция.

Оценка на проведените научни изследвания по темата на дисертацията и получените резултати

За постигане на набелязаната цел и изпълнение на планираните задачи е направен подходящ подбор на комплекс от методи. Всяка една от методичните постановки е адаптирана към конкретната задача и допринася за набиране на информация по съответния раздел на дисертацията. Изпълнението на отделните задачи е на високо научно ниво. Акцентите в проучванията са от клинично, лабораторно, имунологично и молекулярно-генетично естество и имат пряка връзка с темата на дисертацията. Специално внимание е отделено върху анкетирането на болелите лица, като по този начин са изяснени важни епидемиологични характеристики.

Общият преглед и анализ на отразените в дисертационния труд резултати по отделните направления на разработката показва:

В глава втора са представени, анализирани и обсъдени резултатите от проведените ретроспективни проучвания на заболяемостта от вирусен хепатит С в България и област Плевен за 14 годишен период (2008 - 2021 г.). Следващата трета глава разглежда резултатите от епидемиологични проучвания на случаи с лабораторно потвърден вирусен хепатит С. Анализирана е популационна извадка от 50 случая. Пациентите с тази диагноза са лекувани в различни клиники на УМБАЛ „Д-р Георги Странски“ – Плевен през периода 2017-2018 г., а друга част от извадката са имали намерение да станат донори на кръв в РЦГХ – Плевен, но са се оказали с положителен резултат за антитела към хепатитен вирус С. Изяснени са основните демографски показатели на проучените случаи. Четвъртата глава е посветена на хоспитализирани болни и е с предимно клинично-лабораторна насоченост, а петата отразява проучвания сред донори на кръв. В нея са представени обобщени резултати от шестгодишен

скрининг за антитела към хепатитен вирус С от два центъра по трансфузионна хематология – единият с регионално, а другият с национално набиране на контингенти за кръводаряване. Проучванията на асистент Терзиева в шестата глава са проведени по молекулярно-генетични критерии. За целта са определяни молекулярно-генетичните индикатори на вируса причинител по методиката полимеразно-верижна реакция в реално време в два варианта – определяне на вирусен товар и определяне на генотип, съответно субгенотип. Методиката е преспективна с оглед модернизиране на епидемиологичните проучвания у нас. Установено е, че преобладават пациентите с неоткриваем вирусен товар и доминиращият тип на хепатитен вирус С в регион Плевен е 1b. Последното корелира с резултатите от национални проучвания, проведени преди 15 години и в този смисъл допълва съвременните представи за циркулацията на разглеждания биопатоген в нашата страна. В тази част на труда са описани и подробно разгледани няколко показателни случая на пациенти с вирусен хепатит С, представители на основните рискови групи. Глава 7 допълва информацията от предишната глава. Онагледена е с множество фигури, които отразяват резултатите от молекулярно-генетичните изследвания на взетите кръвни проби. Глава 8 отразява разработените от автора модели на епидемиологично проучване и апробирането им, а глава 9 – разработеният алгоритъм за ранна диагноза на вирусен хепатит С. Последната девета глава представя изводите – общо 15 на брой, с които съм съгласен.

Обобщение

Анализът в дисертационния труд на д-р Терзиева е извършен по обективни критерии и е достатъчно задълбочен. Изводите са аргументирани и отразяват съвременните клинично-епидемиологичните аспекти на епидемичната ситуация от вирусен хепатит С в България. Съгласен съм с посочените общо 11 приноса – 4 класифицирани като оригинални и 7 като потвърдителни с научноприложен характер. Те реално отразяват постигнатото в хода на дисертационната разработка. Приемам ги за правилно дефинирани и ги оценявам като значими за българската епидемиология. Те могат да бъдат успешно използвани както в учебния процес при преподаване на съответните дисциплини пред студенти по медицина, така също е целесъобразно и да се предоставят на вниманието на МЗ за оптимизиране на превантивната и лечебно-диагностичната дейност спрямо вирусен хепатит С. Намирам ги за целесъобразни и необходими.

Авторефератът е изготвен по възприетите стандарти и съответства на основния труд по структура и съдържание. Онагледяването с фигури и статистическата обработка на данните са на високо ниво. Нямам критични бележки върху цялостното оформление на дисертацията.

Заклучение

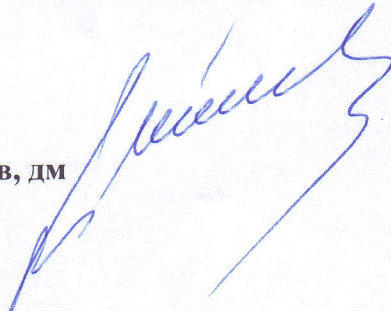
Проучванията в представения дисертационен труд са осъществени лично от автора, за което имам непосредствени наблюдения. При организиране на различните лабораторни изследвания д-р Терзиева участваше активно в набирането на кръвни проби от лица в рисковите групи и при координацията между лечебните и здравни заведения.

Като имам предвид изложените в настоящото становище факти и обстоятелства, убедено давам своята положителна оценка за докторантурата на д-р Калина Терзиева от

МУ Плевен, представена чрез разработения дисертационен труд. Постигнатите резултати и приноси, заедно с публикациите, в които тя участва, са напълно достатъчни за да бъдат покрити критериите за образователна и научна степен „Доктор“. Затова предлагам на почитаемото научно жури да присъди тази степен на д-р Калина Димитрова Терзиева в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, по научната специалност „Епидемиология“.

Изготвил становището:

Доцент д-р Димитър Шаламанов, дм

София, 12 април 2022 г.